

Prof. dr hab. inż. Tadeusz PUKAS
(22.V.1909-19.II.1974)

W dniu 19 lutego 1974 r. odszedł od nas na zawsze prof. dr hab. inż. Tadeusz Pukas znakomity pedagog i wychowawca, świetny organizator, serdeczny przyjaciel młodzieży, były wieloletni kierownik b. Katedry Chemii Nieorganicznej, kierownik Zespołu Podstaw Chemii Nieorganicznej Politechniki Śląskiej.

Odejście Jego było nagłe i niespodziewane i pomimo upływu roku od tego tragicznego dnia, wszyscy ci, którzy Go znali, którzy stykali się z Nim na codzień nie mogą pogodzić się z myślą o śmierci człowieka tak aktywnego, nadal odczuwają brak Jego obecności, Jego pogody ducha oraz serdecznej życzliwości, którą darzył zarówno swoich współpracowników jak i młodzież akademicką.

Urodził się 22 maja 1909 roku w Mikołajowie nad Dniestrem, szkołę podstawową i średnią ukończył we Lwowie. Od 1930 r. studiował chemię na Uniwersytecie Jana Kazimierza, a następnie przeniósł się na Politechnikę Lwowską, uzyskując w przededniu II wojny światowej dyplom inżyniera chemika.

Będąc w trudnej sytuacji materialnej już w czasie studiów podjął pracę zawodową - w okresie 1937-1939 r. na stanowisku zastępcy asystenta, a po uzyskaniu dyplomu w czerwcu 1939 r. na etacie asystenta w Katedrze Chemii Nieorganicznej Wydziału Chemicznego Politechniki Lwowskiej.

Od września 1939 r. do lipca 1941 r. był asystentem i kierownikiem Laboratorium Analizy Jakościowej w Katedrze Chemii Nieorganicznej Lwowskiego Politechnicznego Instytutu, a następnie od lipca 1944 r. starszym asystentem w Katedrze Chemii Nieorganicznej Politechniki Lwowskiej zamienionej wówczas na "Państwowe Kursy Techniczne".

Prof. T. Pukas należał do grona tych osób, którzy od pierwszych powojennych dni 1945 r. tworzyli z ruin i zgłiszcz pierwsze placówki naukowe na terenie Śląska. Bierze niezwykle aktywny udział w organizowaniu Wydziału Chemicznego Politechniki Śląskiej. To właśnie dzięki ofiarnej i pełnej oddania pracy grupy pracowników i studentów kierowanych przez prof. T. Pukasa Wydział Chemiczny zaopatrzone został w 1945 roku w niezbędne odczynniki, naczynia laboratoryjne i aparaturę, co pozwoliło na uruchomienie pierwszych laboratoriów studenckich jeszcze w roku akademickim 1945/1946. W tych trudnych pionierskich latach organizacji Wydziału, zapał i żarliwość okazywane przez młodego wówczas i prężnego adiunkta, kierownika laboratorium analizy ilościowej, oddziaływały silnie na studentów mobilizując ich do zdobywania wiedzy, do osiągania dobrych wyników w laboratoriach i przy egzaminach, pomimo poważnych trudności związanych z dotkliwym brakiem podręczników i skryptów oraz nader skromnym wyposażeniem laboratoriów.

Prof. T. Pukas bierze również żywy udział w organizowaniu pracowni chemicznych Państwowego Technikum Chemicznego w Gliwicach, a następnie w 1950 r. walczy przyczynia się do uruchomienia Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej w Katowicach. Jest również pierwszym wykładowcą chemii nieorganicznej w tej placówce naukowej.

Mimo nawału zajęć organizacyjnych i dydaktycznych - kierował bowiem Katedrą o największej ilości studentów odrabiających laboratoria w pierwszych semestrach studiów - prof. T. Pukas usilnie realizował tezę o konieczności powiązania dydaktyki z działalnością naukową.

Początkowo prowadzono w Katedrze, zainicjowane przez prof. W. Jakóba, badania podstawowe związków kompleksowych niektórych metali. Prof. T. Pukas rozwinął tematykę dotyczącą chemii związków kompleksowych w kierunku zastosowań praktycznych, w szczególności w analizie śladowej oraz w technologii substancji wysokiej czystości. Te dwa kierunki prac naukowo-badawczych systematycznie rozwijane i rozszerzane stały się podstawą w rozwoju poważnego ośrodka badawczego specjalizującego się w zakresie analizy śla-

dowej oraz technologii substancji wysokiej czystości dla potrzeb przemysłu elektronicznego i innych współczesnych gałęzi techniki i nauki.

Powyższa problematyka badawcza była prowadzona i jest nadal kontynuowana w ścisłej współpracy z szeregiem zakładów przemysłowych oraz placówek naukowo-badawczych, m.in. z Fabryką Półprzewodników "Tewa" w Warszawie, Ośrodkiem Badawczym Metali Lekkich w Skawinie, Ośrodkiem Badawczo Rozwojowym Monokryształów "Unitra" w Warszawie, PPH Polskie Odczynniki Chemiczne w Gliwicach.

Dorobek naukowy zespołu badawczego obejmuje w okresie ćwierćwiecza 20 opracowanych technologii substancji wysokiej czystości, w tym 7 technologii przekazanych do przemysłu, ok. 170 publikacji referujących prace oryginalne oraz 6 patentów. Również doktorat (1960) oraz rozprawa habilitacyjna (1963 r.) T. Pukas, a także większość spośród 11 doktoratów uzyskanych pod Jego kierunkiem wiąże się bezpośrednio z powyższą problematyką naukową.

Prof. T. Pukas dał się również poznać jako znakomity dydaktyk, doskonały pedagog i popularyzator wiedzy chemicznej oraz jako wychowawca. Był współorganizatorem olimpiad chemicznych, budząc zainteresowanie chemią wśród potencjalnych kandydatów na studia. Działał również w Kole Naukowym Chemików oraz jako wieloletni opiekun I roku studiów. Prowadził również w okresie 3 lat wykłady z chemii ogólnej w ramach Politechniki Telewizyjnej.

Prof. T. Pukas pełnił szereg funkcji organizacyjnych. Był zastępcą prorektora d/s Studiów Wieczorowych, prodziekanem Studium Dziennego oraz Wieczorowego Wydziału Chemicznego Politechniki Śląskiej, przewodniczącym Wydziałowej Komisji Egzaminu Dyplomowego, kierownikiem Studium Eksternistycznego Wydziału Chemicznego, członkiem Senackiej Komisji do Usprawnienia Procesu Dydaktycznego, członkiem Zespołu Programowego "Chemia" Ośrodka Metodycznego Wyższych Studiów Technicznych dla Pracujących itp.

Poza intensywną pracą zawodową Prof. T. Pukas, z wrodzoną sobie pasją, dużo czasu poświęcał na działalność społeczną. Przez szereg lat był aktywnym działaczem Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz Oddziału Gliwickiego Polskiego Towarzystwa Chemicznego, w którym m.in. pełnił funkcję przewodniczącego Oddziału i przewodniczącego Komisji Rewizyjnej.

Będąc zapalonym miłośnikiem przyrody i znawcą jej piękna, przez wiele lat przewodniczył Komisji Turystyki Górskiej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz Komisji Turystyki Rady Zakładowej Politechniki Śląskiej, organizując z wielkim talentem dziesiątki niezwykle interesujących wycieczek krajoznawczych w szczególności górskich.

W środowisku uczelnianym prof. T. Pukas cieszył się dużym autorytetem i szacunkiem oraz szczerą sympatią. Za swą działalność odznaczony został wysokimi odznaczeniami państwowymi - Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, jak również Medalem X-lecia PRL, Odznaką XV-lecia i Medalem XXV-lecia Politechniki Śląskiej oraz najwyższymi odznaczeniami organizacyjnymi ZNP, PTTK, ZSP. Wyrazem uznania były również nadawane mu wielokrotnie nagrody Ministra.

Wraz z całą społecznością akademicką grono najbliższych współpracowników wspominać będzie Swego Najdroższego Profesora i Nauczyciela jako człowieka nieskazitelnego o niezwyklej szlachetności i życzliwości łączącego głęboką wiedzę z pogodą ducha.

Konrad Ogiółda